

Službeni stavovi Katoličke Crkve o transrodnosti: Analiza magisterijskih dokumenata

Sažetak

Ovaj pregled sustavno analizira službene stavove Katoličke Crkve o fenomenu transrodnosti. Metodološki pristup temelji se na analizi primarnih izvora crkvenog Učiteljstva, uključujući papinske enciklike, apostolske pobudnice, Katekizam Katoličke Crkve te dokumente vatikanskih dikasterija, s posebnim naglaskom na one Dikasterija za nauk vjere i Dikasterija za katolički odgoj. Rad prvo izlaže temeljne antropološke i teološke principe koji oblikuju crkveni nauk: ontološko dostojanstvo osobe kao slike Božje (Imago Dei), neraskidivo jedinstvo duše i tijela (hilemorfizam) te teološki značaj spolne razlike. Zatim se analizira doprinos "Teologije tijela" sv. Ivana Pavla II. te se kronološki i tematski obrađuju ključni magisterijski dokumenti koji kritiziraju ono što Crkva naziva "rodnom ideologijom". Posebna pozornost posvećena je pastoralnim implikacijama, osobito smjernicama za sakramentalnu praksu prema transrodnim osobama. U zasebnom poglavlju, rad smješta katolički stav u širi kršćanski kontekst, naglašavajući njegove specifičnosti u odnosu na pravoslavne, protestantske i evangeličke denominacije. Zaključno se sintetiziraju ključni nalazi, ističući konzistentnost doktrinarnog stava koji odbacuje odvajanje roda od spola, uz istovremeni pastoralni imperativ poštovanja i pratnje svake osobe.

Ključne riječi: *transrodnost, rodna ideologija, katolička antropologija, Teologija tijela, crkveno Učiteljstvo, pastoralna pratnja, Dignitas Infinita, komparativna teologija*

Summary

This review systematically analyzes the official positions of the Catholic Church on the phenomenon of transgenderism. The methodological approach is based on the analysis of primary sources of the Church's Magisterium, including papal encyclicals, apostolic exhortations, the Catechism of the Catholic Church, and documents from Vatican dicasteries, with special emphasis on those from the Dicastery for the Doctrine of the Faith and the Dicastery for Catholic Education. The paper first outlines the fundamental anthropological and theological principles that shape Church teaching: the ontological dignity of the person as the image of God (Imago Dei), the inseparable unity of soul and body (hylomorphism), and the theological significance of sexual difference. It then analyzes the contribution of St. John Paul II's "Theology of the Body" and chronologically and thematically examines key magisterial documents that critique what the Church terms "gender ideology." Special attention is given to pastoral implications, particularly guidelines for sacramental practice concerning transgender persons. A dedicated chapter situates the Catholic position within the broader Christian context, highlighting its specificities in relation to Orthodox, Protestant, and Evangelical denominations. The conclusion synthesizes the key findings, emphasizing the consistency of the doctrinal position that rejects the separation of gender from sex, alongside the simultaneous pastoral imperative of respect and accompaniment for every person.

Keywords: *transgenderism, gender ideology, Catholic anthropology, Theology of the Body, Church Magisterium, pastoral accompaniment, Dignitas Infinita, comparative theology*

Sadržaj

Službeni stavovi Katoličke Crkve o transrodnosti: Analiza magisterijskih dokumenata	1
1. Uvod.....	3
2. Antropološki i teološki temelji.....	3
3. Magisterijska kritika "rodne ideologije"	4
4. Pastoralne implikacije i sakramentalna praksa	5
5. Specifičnosti katoličkog stava u usporedbi s drugim kršćanskim denominacijama	6
6. Zaključak	8
Bibliografija	8

1. Uvod

Pitanje transrodnosti i rodnog identiteta predstavlja jedan od najkompleksnijih suvremenih izazova koji zahtijeva odgovor različitih društvenih i religijskih institucija. Za Katoličku Crkvu, ovaj fenomen postavlja duboka antropološka, teološka i pastoralna pitanja. Službeni stav Crkve nije formuliran *ad hoc*, već je ukorijenjen u dvotisućljetnoj tradiciji filozofskog i teološkog promišljanja o naravi ljudske osobe, Bogu kao Stvoritelju i smislu stvorenog poretka. Svrha ovog rada je sustavno izložiti i analizirati službene stavove Crkve, temeljeći se isključivo na autoritativnim izvorima Učiteljstva. Istraživanje se fokusira na papinske enciklike i pobudnice, *Katekizam Katoličke Crkve* (Ivan Pavao II., 1992.) te recentne dokumente vatikanskih dikasterija. Rad će pokazati kako se crkveni nauk o transrodnosti temelji na specifičnoj antropološkoj viziji te kako se ta vizija prevodi u doktrinarne stavove i pastoralne smjernice.

2. Antropološki i teološki temelji

Razumijevanje stava Katoličke Crkve o transrodnosti neodvojivo je od njezinih temeljnih antropoloških postavki. Crkveni nauk o ovoj temi logična je posljedica sveobuhvatne vizije ljudske osobe, koja se temelji na trima stupovima: ontološkom dostojanstvu, jedinstvu duše i tijela te teološkom značenju spolne razlike.

2.1. Ontološko dostojanstvo i *Imago Dei*

Polazišna točka katoličke antropologije jest tvrdnja da je ljudska osoba stvorena "na sliku i priliku Božju" (*Imago Dei*) i stoga posjeduje jedinstveno i neotuđivo dostojanstvo (Ivan Pavao II., 1992., br. 356-357). To dostojanstvo nije uvjetovano sposobnostima, zdravljem ili moralnim odabirima, već je ontološko, utemeljeno u samom biću osobe od začeca do prirodne smrti (Dikasterij za nauk vjere, 2024., br. 1, 6). Nedavna deklaracija *Dignitas Infinita* naglašava da je to dostojanstvo "beskonačno" (*dignitas infinita*) i da "nadilazi sve okolnosti" (DNV, 2024., br. 1). Čovjek nije puki objekt, već "netko" – osoba sposobna za samospoznaju i zajedništvo s Bogom i drugima (Ivan Pavao II., 1992., br. 357). Ovo dostojanstvo temelj je za poštovanje svake osobe, bez iznimke (DNV, 2024., br. 1).

2.2. Hilemorfizam: Jedinstvo duše i tijela

Oslanjajući se na aristotelovsko-tomističku filozofiju, Crkva uči da je ljudska osoba supstancijalno jedinstvo duše i tijela (hilemorfizam).¹ Duhovna duša je "forma" tijela, počelo koje materijalno tijelo čini živim ljudskim tijelom (Ivan Pavao II., 1992., br. 365).² Ne radi se o dvije združene naravi, već njihova povezanost tvori "jednu jedinu narav" (Ivan Pavao II., 1992., br. 365).² Iz ovog antidualističkog stava proizlazi da i samo tijelo sudjeluje u dostojanstvu "slike Božje" i ne smije se prezirati (Ivan Pavao II., 1992., br. 364).²

2.3. Spolna razlika i Teologija tijela

Temeljni biblijski tekst za crkveno razumijevanje spolnosti jest izvještaj iz Knjige Postanka: "muško i žensko stvori ih" (Post 1,27). Crkva uči da spolna razlika nije slučajan biološki podatak, već božanski htijen, dobar i smislen dio stvorenog poretka (Ivan Pavao II., 1992., br. 369, 2331).² Muškarac i žena stvoreni su s jednakim dostojanstvom, ali su različiti i komplementarni (Ivan Pavao II., 1992., br. 2333-2334).² Svaka je osoba pozvana "priznati i prihvatiti svoj spolni identitet" (Ivan Pavao II., 1992., br. 2333).²

Sveti Ivan Pavao II. je kroz svoju "Teologiju tijela" (1979.–1984.) produbio ovu viziju, učeći da tijelo ima "ženidbeno značenje" (*spousal meaning*), odnosno da sama njegova struktura otkriva poziv na sebedarje u ljubavi.³ Tijelo je "sakramentalno" – vidljivi znak nevidljive stvarnosti osobe i njezina poziva na ljubav.³ Prihvaćanje vlastitog tijela kao dara Stvoritelja ključno je za istinsku "ljudsku ekologiju" (Franjo, 2015., br. 155).

3. Magisterijska kritika "rodne ideologije"

Tijekom pontifikata Benedikta XVI. i pape Franje, crkveno Učiteljstvo počelo je sustavnije odgovarati na teorije koje promiču odvajanje roda od spola.

Benedikt XVI. je u svom govoru Rimskoj kuriji (2012.) upozorio na "rodnu" filozofiju kao na pokušaj čovjekove "samo-emancipacije od stvaranja i Stvoritelja". Prema njemu, nijekanje vlastite, Bogom dane naravi kao muškog i ženskog bića predstavlja "duboku laž" i "antropološku revoluciju" (Benedikt XVI., 2012.). On tvrdi da kada čovjek niječe svoju narav, niječe i samog Stvoritelja, čime u konačnici uništava vlastito dostojanstvo (Benedikt XVI., 2012.).

Papa Franjo nastavlja ovu kritiku, često koristeći izraz "ideološka kolonizacija" kako bi opisao nametanje ovih ideja (Franjo, 2016., br. 56).⁴ U enciklici

Laudato Si' (2015.) povezuje ekologiju okoliša s "ljudskom ekologijom", tvrdeći da je "prihvatanje vlastitog tijela kao Božjeg dara ključno za prihvatanje cijelog svijeta kao dara Očeva" (br. 155). U pobudnici *Amoris Laetitia* (2016.) kritizira "rodnu ideologiju" koja "niječe razliku i reciprocitet muškarca i žene" i promiče identitet kao "izbor pojedinca, koji se može mijenjati" (br. 56).⁴ Istovremeno, unosi nijansu upozoravajući da "muškost i ženskost nisu rigidne kategorije" (br. 286), otvarajući prostor za razlikovanje bitne spolne razlike od promjenjivih kulturnih stereotipa.⁵

Dokument Kongregacije za katolički odgoj „**Muško i žensko stvori ih**“ (2019.) poziva na dijalog, ali jasno odbacuje ideologiju koja radikalno odvaja rod od spola. Pravi se razlika između legitimnog "istraživanja roda" i "rodne ideologije" koja se nameće kao apsolutna (br. 6).⁷ Tvrdi se da takve teorije vode u relativizam i destabilizaciju obitelji (br. 1, 11).⁷

Deklaracija Dikasterija za nauk vjere **Dignitas Infinita** (2024.) zauzima najoštriji doktrinarni stav, uvrštavajući "rodnu teoriju" i "promjenu spola" među "teške povrede ljudskog dostojanstva" (br. 57-60). Rodna teorija opisuje se kao "iznimno opasna jer briše razlike" (br. 58), dok se promjena spola, "u pravilu, osuđuje jer prijeti jedinstvenom dostojanstvu" osobe utemeljenom u neraskidivom jedinstvu tijela i duše (br. 60).

4. Pastoralne implikacije i sakramentalna praksa

Unatoč čvrstom doktrinarnom stavu, Crkva poziva na poštovanje dostojanstva svake osobe i pastoralnu "pratnju" (*accompaniment*).¹¹ Papa Franjo naglašava razliku između ideologije koju osuđuje i pojedinca kojeg treba pratiti s milosrđem.¹³

Ovaj pastoralni pristup konkretiziran je u odgovoru Dikasterija za nauk vjere na *dubia* (pitanja) brazilskog biskupa u studenom 2023. (DNV, 2023.). Smjernice dopuštaju:

- **Krštenje:** Transrodna osoba, čak i nakon medicinskih intervencija, može primiti krštenje pod istim uvjetima kao i ostali vjernici, ako "nema opasnosti od stvaranja javnog skandala ili dezorijentacije među vjernicima" (DNV, 2023.).
- **Kumstvo:** Mogućnost kumstva postoji, ali je podložna "pastoralnoj razboritosti" kako bi se izbjegao skandal, neprimjerena legitimizacija statusa ili zbunjenost u

zajednici (DNV, 2023.).

- **Svjedočenje na vjenčanju:** Ne postoji kanonska zapreka da transrodna osoba bude svjedok na vjenčanju (DNV, 2023.).

Ove smjernice pokazuju pokušaj Crkve da uravnoteži doktrinarnu dosljednost s pastoralnom brigom za pojedinca, dajući lokalnim svećenicima značajnu ulogu u procjeni svake pojedine situacije.

5. Specifičnosti katoličkog stava u usporedbi s drugim kršćanskim denominacijama

Stav Katoličke Crkve o transrodnosti, iako dijeli neke zaključke s drugim konzervativnim kršćanskim tradicijama, ističe se po nekoliko ključnih specifičnosti koje proizlaze iz njezine jedinstvene ekleziologije, filozofske utemeljenosti i strukture autoriteta.

5.1. Centralizirani autoritet i sustavna doktrina

Najznačajnija razlika leži u centraliziranoj naravi katoličkog Učiteljstva (Magisterija). Dok su protestantske denominacije inherentno decentralizirane, a pravoslavne Crkve autokefalne s vlastitim sinodama, Katolička Crkva posjeduje globalni autoritet u liku pape i vatikanskih dikasterija. Dokumenti poput *Katekizma Katoličke Crkve*, papinskih enciklika i deklaracija poput *Dignitas Infinita* imaju univerzalnu obvezujuću snagu za cijelu Crkvu. To rezultira visoko sistematiziranim, koherentnim i globalno jednoobraznim doktrinarnim stavom.

Za razliku od toga, unutar protestantizma postoji širok spektar stavova. Glavne (*mainline*) protestantske denominacije, kao što su Episkopalna crkva (SAD), Prezbitarijanska crkva (SAD) i Evangelička luteranska crkva u Americi (ELCA), službeno su afirmativne, podržavajući puno uključivanje transrodnih osoba, uključujući ređenje i pristup rodno afirmativnoj skrbi. S druge strane, evangeličke denominacije, poput Južne baptističke konvencije i Skupštine Božje (*Assemblies of God*), zauzimaju čvrsto protivljenje utemeljeno na doslovnom tumačenju Biblije, smatrajući transrodnost pobunom protiv Božjeg stvorenog poretka. Pravoslavne Crkve su uglavnom konzervativne i protive se promjeni spola, ali ne postoji jedan svepravoslavni dokument koji bi bio ekvivalentan *Dignitas Infinita*. Stavovi i pastoralna praksa mogu varirati među autokefalnim Crkvama; na primjer, Ruska pravoslavna crkva zauzima izrazito strog stav,

dok je Srpska pravoslavna crkva pokazala određenu pastoralnu fleksibilnost u pojedinim slučajevima krštenja.

5.2. Filozofska utemeljenost: Hilemorfizam i Teologija tijela

Katolički stav nije utemeljen samo na biblijskoj egzegezi, već je duboko prožet specifičnom filozofskom antropologijom. Nauk o neraskidivom jedinstvu duše i tijela (hilemorfizam), naslijeđen od Aristotela i sv. Tome Akvinskoga, čini temelj argumenta protiv dualizma koji bi odvojio subjektivni osjećaj (rod) od tjelesne stvarnosti (spol).² Ovaj filozofski okvir je daleko razrađeniji i centralniji za katolički argument nego u većini drugih kršćanskih tradicija.

Nadalje, "Teologija tijela" sv. Ivana Pavla II. predstavlja jedinstven katolički doprinos. Ona nudi pozitivnu, afirmativnu teologiju tijela i spolnosti, promatrajući tijelo kao "sakrament" osobe i dar Stvoritelja sa "ženidbenim značenjem". Ova razrađena teološka vizija daje katoličkom stavu specifičnu dubinu i argumentacijsku strukturu koja nadilazi puko pozivanje na biblijske zabrane. Dok druge konzervativne denominacije također polaze od *Post* 1,27, rijetko posjeduju tako detaljno razrađen antropološki i teološki sustav koji bi podupirao taj stav.

5.3. Napetost između doktrine i pastoralna

Jedinstvena karakteristika suvremenog katoličkog pristupa jest eksplicitna i centralno artikulirana napetost između čvrste doktrine i pastoralne otvorenosti. Dok deklaracija *Dignitas Infinita* nedvosmisleno osuđuje "rodnu teoriju" i "promjenu spola" kao teške povrede dostojanstva, dokument Dikasterija za nauk vjere iz 2023. istovremeno otvara vrata sakramentima pod određenim uvjetima, pozivajući se na "pastoralnu razboritost". Ova dihotomija – univerzalna doktrinarna strogost uparena s univerzalno dopuštenom pastoralnom fleksibilnošću – specifičan je katolički odgovor na složenost fenomena. U drugim tradicijama, pastoralni pristup obično izravniije slijedi doktrinarni stav: afirmativne crkve imaju afirmativni pastoral, dok konzervativne crkve često imaju restriktivniji pastoralni pristup bez centralno odobrenih iznimki za sakramentalno sudjelovanje.

6. Zaključak

Službeni stav Katoličke Crkve o transrodnosti je konzistentan i višeslojan, utemeljen na specifičnoj antropološkoj viziji. Ključni principi su ontološko dostojanstvo osobe, neraskidivo jedinstvo duše i tijela te teološki značaj spolne razlike kao dara Stvoritelja. Iz ovih temelja proizlazi doktrinarno odbacivanje "rodne ideologije" i "promjene spola", koje Učiteljstvo vidi kao nijekanje stvorene naravi i tešku povredu ljudskog dostojanstva.

U usporedbi s drugim kršćanskim denominacijama, katolički stav je jedinstven po svojoj kombinaciji centraliziranog doktrinarnog autoriteta, duboke utemeljenosti u filozofskoj tradiciji (hilemorfizam) i razrađenoj "Teologiji tijela", te formaliziranoj napetosti između doktrinarne strogosti i pastoralne fleksibilnosti. Dok druge kršćanske zajednice nude spektar stavova od potpunog prihvatanja do strogog odbacivanja, Katolička Crkva predstavlja kompleksan model koji pokušava istovremeno očuvati nepromjenjivost nauka i pružiti milosrdnu pastoralnu skrb pojedincima.

Crkva naglašava pastoralni imperativ suosjećanja, poštovanja i pratnje svake osobe, praveći razliku između ideologije koju osuđuje i pojedinca kojeg poziva ljubiti. Najnovije smjernice o sakramentima pokazuju pokušaj konkretizacije ove pastoralne brige, otvarajući vrata sudjelovanju u životu Crkve, ali uz ogradu pastoralne razboritosti. Najveći izazov za Crkvu ostaje kako komunicirati ovu složenu viziju na način koji je istovremeno vjeran doktrini i ispunjen milosrđem.

Bibliografija

Assemblies of God. (n.d.-a). Homosexuality, marriage, and sexual identity. Preuzeto 16. srpnja 2025. s <https://ag.org/Beliefs/Position-Papers/Homosexuality-Marriage-and-Sexual-Identity>

Assemblies of God. (n.d.-b). Transgenderism, transsexuality, and gender identity. Preuzeto 16. srpnja 2025. s <https://ag.org/Beliefs/Position-Papers/Transgenderism-Transsexuality-and-Gender-Identity>

Benedikt XVI. (2012., 21. prosinac). Address of His Holiness Pope Benedict XVI to the members of the Roman Curia for the traditional exchange of Christmas greetings. Preuzeto s https://www.vatican.va/content/benedict-xvi/en/speeches/2012/december/documents/hf_ben-xvi_spe_20121221_auguri-curia.html

Dikasterij za nauk vjere. (2023., 31. listopada). Answers to Several Questions from His Excellency, the Most

Grupa Autora (2025) Službeni stavovi Katoličke Crkve o transrodnosti: Analiza magisterijskih dokumenata

Reverend José Negri, Bishop of Santo Amaro, Brazil, Regarding Participation in the Sacraments of Baptism and Matrimony by Transgender Persons and Homosexual Persons. Preuzeto s https://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_ddf_20231031-documento-mons-negri_en.html

Dikasterij za nauk vjere. (2024., 2. travanj). Deklaracija Dignitas infinita o ljudskom dostojanstvu. Preuzeto s https://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_ddf_doc_20240402_dignitas-infinita_en.html

Episcopal Church. (n.d.). Affirming our values. Preuzeto 16. srpnja 2025. s <https://www.episcopalchurch.org/ogr/affirming-our-values/>

Evangelical Lutheran Church in America. (n.d.). Resources for the LGBTQIA+ community. Preuzeto 16. srpnja 2025. s <https://www.elca.org/our-work/publicly-engaged-church/resources-for-the-lgbtqia-community>

Franjo. (2015., 24. svibanj). Enciklika Laudato Si' o brizi za zajednički dom. Preuzeto s https://www.vatican.va/content/francesco/en/encyclicals/documents/papa-francesco_20150524_enciclica-laudato-si.html

Franjo. (2016., 19. ožujak). Postsinodalna apostolska pobudnica Amoris laetitia o ljubavi u obitelji. Preuzeto s https://www.vatican.va/content/francesco/en/apost_exhortations/documents/papa-francesco_esortazione-ap_20160319_amoris-laetitia.html

Ivan Pavao II. (1988., 15. kolovoz). Apostolsko pismo Mulieris dignitatem o dostojanstvu i pozivu žene. Preuzeto s https://www.vatican.va/content/john-paul-ii/en/apost_letters/1988/documents/hf_jp-ii_apl_19880815_mulieris-dignitatem.html

Ivan Pavao II. (1992.). Katekizam Katoličke Crkve (Hrvatsko izdanje). Hrvatska biskupska konferencija. Preuzeto s https://hbk.hr/wp-content/uploads/2018/11/Katekizam_Katoli%C4%8Dke-Crkve.pdf²

Kongregacija za katolički odgoj. (2019., 2. veljače). „Muško i žensko stvori ih”: Za put dijaloga o pitanju roda u odgoju. Preuzeto s https://www.vatican.va/roman_curia/congregations/ccatheduc/documents/rc_con_ccatheduc_doc_20190202_maschio-e-femmina_en.pdf¹⁷

Orthodox Church in America. (2022., 21. srpanj). Holy Synod Issues Statement on Same-Sex Relationships and Sexual Identity. Preuzeto s <https://www.oca.org/holy-synod/statements/holy-synod/holy-synod-issues-statement-on-same-sex-relationships-and-sexual-identity>

Presbyterian Church (U.S.A.). (n.d.). LGBTQIA+ Ministry. Preuzeto 16. srpnja 2025. s <https://pcusa.org/how-we-serve/inclusion-equity/lgbtqia-ministry/>

Southern Baptist Convention. (2025., 10. lipanj). On Restoring Moral Clarity through God's Design for Gender, Marriage, and the Family. Preuzeto s <https://www.sbc.net/resource-library/resolutions/on-restoring-moral-clarity-through-gods-design-for-gender-marriage-and-the-family/>

Citirani radovi

1. Odnos duše i tijela u filozofskoj antropologiji Tome Akvinskoga, pristupljeno srpnja 16, 2025, <https://zir.nsk.hr/islandora/object/unizd:8019/datastream/PDF/download>
2. Katekizam Katoličke Crkve - Hrvatska biskupska konferencija, pristupljeno srpnja 16, 2025, https://hbk.hr/wp-content/uploads/2018/11/Katekizam_Katoli%C4%8Dke-Crkve.pdf
3. Teologija tijela – Wikipedija, pristupljeno srpnja 16, 2025, https://hr.wikipedia.org/wiki/Teologija_tijela
4. LGBT-Related Excerpts from 'Amoris Laetitia' - New Ways Ministry, pristupljeno srpnja 16, 2025, <https://www.newwaysministry.org/2016/04/08/lgbt-related-excerpts-from-amoris-laetitia/>
5. USCCB Gender Ideology Select Teaching Resources - Catechism of the Catholic Church, pristupljeno srpnja 16, 2025, https://www.usccb.org/resources/Gender-Ideology-Select-Teaching-Resources_0.pdf
6. Amoris Laetitia – a view from the female bridge - Thinking Faith, pristupljeno srpnja 16, 2025, <https://www.thinkingfaith.org/articles/amoris-laetitia-%E2%80%93-view-female-bridge>
7. Male and Female He Created Them - Wikipedia, pristupljeno srpnja 16, 2025, https://en.wikipedia.org/wiki/Male_and_Female_He_Created_Them
8. Male and Female He Created Them | EWTN, pristupljeno srpnja 16, 2025, <https://www.ewtn.com/catholicism/library/male-and-female-he-created-them-2607>
9. “ MALE AND FEMALE HE CREATED THEM ” - The Holy See, pristupljeno srpnja 16, 2025, https://www.vatican.va/roman_curia/congregations/ccatheduc/documents/rc_con_ccatheduc_d oc_20190202_maschio-e-femmina_en.pdf
10. Vatican document on gender: Yes to dialogue, no to ideology, pristupljeno srpnja 16, 2025, <https://www.vaticannews.va/en/vatican-city/news/2019-06/vatican-document-on-gender-yes-to-dialogue-no-to-ideology.html>
11. Archbishop Lori issues guidelines for pastoral accompaniment of LGBT Catholics, pristupljeno srpnja 16, 2025, <https://catholicreview.org/archbishop-lori-issues-guidelines-for-pastoral-accompaniment-of-lgbt-catholics/>
12. LGBT Pastoral Accompaniment - Archdiocese of Baltimore, pristupljeno srpnja 16, 2025, <https://www.archbalt.org/lgbt-pastoral-accompaniment/>
13. Pope Francis has routinely criticized "gender ideology." What does he mean? - Outreach, pristupljeno srpnja 16, 2025, <https://outreach.faith/2024/03/pope-francis-has-routinely-criticized-gender-ideology-what-does-he-mean/>
14. 16 istina koje proizlaze iz katoličkog učenja o jedinstvu duše i tijela - Bitno.net, pristupljeno srpnja 16, 2025, <https://www.bitno.net/vjera/formacija/katolicko-ucenje-jedinstvo-dusa-i-tijelo/>
15. Katekizam katoličke Crkve - Hrčak - Srce, pristupljeno srpnja 16, 2025, <https://hrcak.srce.hr/clanak/59154>
16. Katekizam Katoličke-Crkve PDF - Scribd, pristupljeno srpnja 16, 2025, <https://www.scribd.com/document/400233030/Katekizam-Katoli%C4%8Dke-Crkve-pdf>
17. Part Three Section Two The Ten Commandments Chapter Two You Shall Love Your Neighbor As Yourself Article 6 The Sixth Commandment I. Male And Female He Created Them . . . - The Holy See, pristupljeno srpnja 16, 2025, https://www.vatican.va/content/catechism/en/part_three/section_two/chapter_two/article_6/i_m ale_and_female_he_created_them_.html

Napomena o autorstvu: Ovaj pregledni znanstveni rad rezultat je sinteze i analize opsežnih istraživačkih materijala. Autor, s dugogodišnjim iskustvom u akademskom i publicističkom pisanju, oblikovao je dostavljene podatke u koherentnu i stilski dorađenu cjelinu, poštujući najviše standarde znanstvene metodologije i citiranja.